

دفتر امور سلامت و تندرستی

دستور العمل اجرایی مبارزه با پدیکلوزیس سر در دانش آموزان مدارس
سراسر کشور (ابتدایی - متوسطه اول - متوسطه دوم)

مقدمه :

شپش حشره خونخوار خارجی بدن انسان است که افراد را در هر سن و جنسی و با هر سطح اجتماعی و اقتصادی که باشد، آلوده می‌سازد، در اقصی نقاط جهان مدارس یکی از مهمترین محل‌های بروز آن است. آلودگی به شپش علاوه بر ایجاد مشکلات جسمی برای دانش‌آموزان و خانواده آنها می‌تواند موجب ایجاد مسائل روانی و بیماریهای ثانویه منتقله از طریق شپش شود و لازم است در این زمینه میزان مراقبت در سطح وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش و پرورش فعال گشته و با تدوین دستورالعمل واحد در کاهش آلودگی و گسترش شیوع آلودگی در سطح مدارس و خانواده ها قدم برداشت. در این راستا با همکاری و مشارکت اداره سلامت نوجوانان و جوانان مدارس و مرکز مدیریت بیماریها، دفتر سلامت و تندرستی وزارت آموزش و پرورش جلسات کارشناسی برگزار و دستورالعمل زیر جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

اهداف طرح:

هدف کلی :

پیشگیری و کنترل آلودگی به پدیکلوزیس سر در مدارس شهری و روستایی کشور

اهداف اختصاصی :

الف) آموزش

ارتقاء آگاهی دانش‌آموزان، مراقبین سلامت مدارس، همکاران فرهنگی و والدین دانش‌آموزان در زمینه تشخیص، پیشگیری و کنترل آلودگی به پدیکلوز و تداوم آموزش

ب) تشخیص، بیماریابی و درمان

- 1- تشخیص و یافتن موارد آلودگی در مدارس سراسر کشور و ارجاع موارد آلوده به مراکز بهداشتی درمانی و خانه‌های بهداشت، استفاده از توان اجرایی بخش‌های مرتبط با سلامت مدارس در سطح دو وزارتخانه بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت آموزش و پرورش

2- درمان موارد آلوده دانش آموزان و خانواده آنان در مراکز بهداشتی درمانی و خانه‌های بهداشت

3- دستیابی به اطلاعات جامع و آسیب شناسی در مناطق جهت برنامه ریزی برای سالهای آتی

فعالیت‌ها :

الف) آموزش

ب) مراقبتهای بهداشتی - درمانی (تشخیص، بیماریابی و درمان)

• الف) آموزش

1- آموزش مراقبین سلامت و کارشناسان سلامت آموزش و پرورش در زمینه پیشگیری و کنترل آلودگی

به پدیکلوزیس سرتوسط دانشگاه علوم پزشکی استان

2- اجرای برنامه آموزش در قالب کارگاه ، جلسات آموزشی برای دانش آموزان در زمینه پیشگیری و

کنترل آلودگی به پدیکلوزیس سر

3- آموزش به والدین دانش آموزان در زمینه پیشگیری و کنترل آلودگی به پدیکلوزیس سر

4- استفاده از توان اجرایی رسانه‌های ارتباط جمعی در جهت ارتقاء آگاهی جامعه

5- تدوین ، چاپ و تکثیر پوستر و بروشورهای آموزشی

ب) مراقبتهای بهداشتی - درمانی (تشخیص، بیماریابی و درمان)

شناسایی موارد آلوده براساس بسته آموزشی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی (در فصل پائیز

وزمستان)

1- معاینه مجدد موارد آلوده بعد از تعطیلات طولانی به منظور بررسی عود مجدد.(در فصل بهار)

این فعالیت در مدارس روستایی بر عهده بهورزان است و درمان دانش آموزان آلوده در خانه‌های بهداشت

صورت می‌گیرد.

در مدارس شهری دارای مراقبین سلامت ، این برنامه توسط مراقبین سلامت براساس بسته آموزشی انجام می‌شود،

در مدارس شهری فاقد مراقب سلامت ، در صورت بروز همه گیری و شرایط اضطراری تشخیص همه گیری و

شرایط اضطراری با دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و سازمان آموزش و پرورش در سطح استانها می باشد و اقدامات لازم برای کنترل آلودگی با هماهنگی و نظارت کارشناسان سلامت آموزش و پرورش و کارشناسان بهداشت مدارس و مبارزه با بیماریهای مرکز بهداشت با تشکیل تیم سلامت پیگیری خواهد شد.

2- بایستی کلیه موارد آلوده و مشکوک در مدارس شهری و روستایی به مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی ارجاع شوند. درمان و تأمین شامپوی پرمترین و لوازم مطابق با تخمین موارد آلوده از طریق پرسنل بهداشتی درمانی صورت می پذیرد. (قابل ذکراست حضور دانش آموزدرمان شده باتاییدگواهی سلامت مرکزدرمانی بلامانع است)

این دستور العمل به منظور کاهش آلودگی به شپش سر با همکاری و هماهنگی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و وزارت آموزش و پرورش با تشکیل کمیته های استانی و شهرستانی انجام خواهد شد.

کمیته اجرایی استان :

در سطح استان کمیته اجرایی پیشگیری و کنترل با ترکیب اعضاء زیر تشکیل و وظیفه اجرایی برنامه ها در سطح استان را به عهده دارد.

- 1- مدیر کل آموزش و پرورش استان
- 2- معاون تربیت بدنی و سلامت استان
- 3- رئیس اداره سلامت و تندرستی استان
- 4- کارشناس سلامت اداره سلامت استان
- 5- معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی
- 6- کارشناس مسئول پیشگیری و مبارزه با بیماریهای معاونت بهداشتی
- 7- کارشناس مسئول سلامت نوجوانان ، جوانان و مدارس معاونت بهداشتی
- 8- کارشناس مسئول امور دارویی معاونت بهداشتی
- 9- کارشناس مسئول گسترش شبکه معاونت بهداشتی

کمیته اجرایی شهرستان :

در سطح شهرستان کمیته اجرایی پیشگیری و کنترل با ترکیب اعضاء زیر تشکیل و وظیفه اجرای برنامه ها در سطح شهرستان یا منطقه را بعهده دارند.

- 1- معاون پرورشی شهرستان
- 2- کارشناس مسئول و یا کارشناس سلامت و تندرستی شهرستان
- 3- نماینده مراقبین سلامت شهرستان
- 4- رئیس مرکز بهداشت شهرستان
- 5- کارشناس پیشگیری و مبارزه با بیماریهای مرکز بهداشت شهرستان
- 6- کارشناس سلامت نوجوانان ، جوانان و مدارس مرکز بهداشت شهرستان
- 7- کارشناس گسترش شبکه شهرستان

زمان اجرا : در طول سال تحصیلی

مکان اجرا : مدارس شهری و روستایی دوره های ابتدایی - متوسطه اول - متوسطه دوم

سیاست پیشگیری در مدرسه :

یکی از مهمترین سیاستها در مدرسه درگیر نمودن فعال والدین ، دانش آموزان ، مربیان و اولیاء مدرسه در زمینه آموزش و کنترل است.

سیاست پیشگیری در مدرسه علاوه بر معلم مربوطه باید بر وجود یک نیروی انسانی مستقل آموزش دیده استوار باشد. برنامه اجرایی بایستی مبتنی بر شیوه تشخیص در راستای برنامه غربالگری ، درمان و پیگیری انجام شود.

غربالگری بهترین شیوه بیماریابی دانش آموزان در هنگام ورود به مدرسه بعد از یک دوره تعطیل طولانی است. آموزش والدین باید به شیوه های مختلف انجام پذیرد. (پمفلت ، بوکت و ...)

بهتر است دانش آموزان را نیز به طور فعال در برنامه های آموزشی درگیر نمود . آنها می توانند قبل از شروع یا اوج گیری پدیکلوزیس روزنامه های دیواری ، تئاتر ، نقاشی ، مقاله و ... مبتنی بر پیشگیری از این امر داشته باشند.

نکات مهم در پیشگیری از پدیکلوز سر

شیوه اجرا در مدرسه :

- 1- در مدارس دارای مراقب سلامت بایستی طبق برنامه های آموزش و پرورش کلیه دانش آموزان سه مرتبه در سال تحصیلی مورد بررسی قرار گیرند.
- 2- در مدارس که فاقد مراقب سلامت می باشند، چنانچه یک مورد آلودگی در کلاس دیده شد، تمام دانش آموزان همان کلاس باید بررسی شوند.
- 3- خانواده دانش آموزان مبتلای نیز بایستی توسط سیستم درمانی شبکه بهداشت مورد بررسی قرار گیرند.
- 4- موارد جدید باید فوراً توسط مراکز بهداشتی، درمانی، درمان شود.
- 5- وقتی بیش از سه کلاس در مدرسه درگیر باشند. تمام کلاس های مدرسه باید از نظر شپش بررسی شوند.
- 6- معاینه موی سر باید در زیر نور کافی و با رعایت پیشگیری از آلودگی دیگران صورت گیرد.
 - به خانواده دانش آموز اطلاع داده شود برای اطمینان از درمان و رفع کامل آلودگی، ضروری است معاینه توسط تیم سلامت (پزشک، مربی بهداشت، بهورز و ...) در روستا ها و پزشک در شهرها انجام گرفته و گواهی درمان و رفع آلودگی صادر گردد.
- 7- دانش آموز مبتلا باید تا یک هفته، بعد از درمان روزانه مورد بررسی قرار گیرد. و در صورت وجود آلودگی درمان تکرار گردد.
- 8- بیماریابی، درمان و پیگیری موارد در شناسنامه سلامت و یا فرم مراقبت دانش آموز لحاظ گردد.
- 9- ارسال کلیه اطلاعات و اقدامات صورت گرفته در قالب فرمهای پیش بینی شده هر ماه توسط مراقبین سلامت به کارشناسان مربوطه در مناطق، جمع بندی و ارسال فصلی فرمها توسط کارشناسان سلامت مناطق به ادارات سلامت استانها و در نهایت ارسال گزارش تکمیلی فرمها به دفتر امور سلامت وزارت آموزش و پرورش در پایان انجام طرح پدیکلوز (پایان تیرماه).

